



NASIONALE SENIOR CERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2023

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL: VRAESTEL I
NASIENRIGLYNE

Tyd: 2½ uur

100 punte

Hierdie nasienriglyne word voorberei vir gebruik deur eksaminatore en hulpeksaminatore. Daar word van alle nasieners vereis om 'n standaardiseringsvergadering by te woon om te verseker dat die nasienriglyne konsekwent vertolk en toegepas word tydens die nasien van kandidate se skrifte.

Die IEB sal geen gesprek aanknoop of korrespondensie voer oor enige nasienriglyne nie. Daar word toegegee dat verskillende menings rondom sake van beklemtoning of detail in sodanige riglyne mag voorkom. Dit is ook voor die hand liggend dat, sonder die voordeel van bywoning van 'n standaardiseringsvergadering, daar verskillende interpretasies mag wees oor die toepassing van die nasienriglyne.

AFDELING A LEESBEGRIP

In hierdie afdeling:

- word spelling nie gemerk nie;
- word taalfoute nie geenaliseer nie; en
- word Engelse woorde geignoreer.

VRAAG 1 KOERANTARTIKEL

- 1.1 Hy was besig om (sy motor) te bestuur/om te ry.
- 1.2 1.2.1 Nee/Nie/Ne (negatiewe omskrywing ook aanvaar) maar Onwaar = verkeerd (maar gee punt vir 1.22 as dit steeds korrek is).
- 1.2.2 "moes Google waar Swellendam is"
"het gesê sy moes Google"
"Google waar Swellendam is toe"
"sy moes Google waar Swellendam"
- 1.3 Hulle het vir Nutmeg op Facebook gesien.
- 1.4 Die DBV wou nie hê dat Nutmeg van haar kleintjie (Emma) geskei word nie. Ma en kind moes saam aangeneem word.
- 1.5 Dit is 'n kat wat 'n kort stert het Die klossie (punt) van die stert is weg.
Nie: 'n klein stert nie, maar wel: halwe stert/afgesny of afgekap/kort stert.
(Eie woorde)
- 1.6 1.6.1 Nutmeg het 'n halsband met 'n Apple Air Tag gedra.
(Antwoord moet in 'n volsin verskyn)
- 1.6.2 Haar halsband was nie meer om haar nek nie.
Iemand het haar halsband afgehaal (en weggegooi).
verloor / afgeval / geen ligging gewys nie
- 1.7
- Hy en sy vrou het op 'n grondpad gery.
 - 'n Man met 'n boks gesien
 - Hy het beduie hulle moet stilhou.
 - Die man wou die kat in die boks vir R100 verkoop.
 - Nie: gekoop (uit par 8)
- 1.8 Die DBV was toe vir die feestyd/was nie oop nie/gesluit.
- 1.9 Ja (of 'n positiewe omskrywing indien geen 'ja'), Digby Thomas (moet spesifiseer wêl!) gaan haar (volgende maand) terugneem (wanneer hulle hul vakansie kom klaarmaak).
(Gee punt vir die motivering.)

VRAAG 2 ADVERTENSIE

- 2.1 Hoërskool Outeniqua.
- 2.2 Die lettertipe van die woord "grootste" (oortreffende trap!) is baie groter as die res van die letters in die advertensie.
- 2.3 Die kleure (swart, pers, geel, wit) in die advertensie kom ook in die skoolwapen/embleem voor. Dit is die skool se kleure. (nie: klere nie)
- 2.4 Dit het vir **ses / 6 dae** aangehou. (1)
- 2.5 Die meisies wat hokkie speel het verskillende tipes sportklere aan.
... nie dieselfde klere nie
... die een het strepe ...
(iets soortgelyks.)
- 2.6 Jy kan hulle bel/skakel/kontak
... met die nommer op die advertensie...
Aanvaar nie: per selfoon/e-pos/Facebook/foon (ww.)
- 2.7 Nashua
- 2.8 2.8.1 'n By/bye/bei (foneties) , maar nie: bui/bae
- 2.8.2 leuse

VRAAG 3 SPOTPRENTE

- 3.1 3.1.1 • Die motor se wiele is van die grond af/... nie op die straat nie/... vlieg deur die lug.
- Daar is strepe langs die wiele.
 - Daar is (baie) stofwolkies.
 - Die hond se tong (en ore) waai agtertoe. (enige een)
 - Die bestuurder konsentreer/fokus op die pad.
 - Die vrou hou die hond styf vas.
- 3.1.2 Sy glimlag (breed).
- 3.1.3 Hy wil gaan visvang/hy wil visse vang/hengel/...vis kry in die see.
- 3.2 3.2.1 Hulle is in die slaapkamer.
- 3.2.2 Die man gebruik 'n lampie (wat nie met elektrisiteit werk nie) om te kan lees/lig wat met batterye werk/LED-Lig.
Die (helfte van die) kamer is baie donker ingekleur.
Daar is baie skaduwees.
(Enige een)
- 3.3 3.3.1 Sy is besig om na haar selfoon te kyk/op haar selfoon te speel./Sy lees 'n boodskap/stuur 'n boodskap/op sosiale media.
- 3.3.2 (Sy lees) 'n koerant/nuusblad/dagblad/'n berig.
- 3.4 3.4.1 Daar kom swart rook/rookwolkies uit die uitlaatpyp.
- 3.4.2 Daar is strepe/lyne agter die trekker (wat beweging aandui)./Die rook uit die trekker se uitlaatpyp waai agtertoe.
... landerye voor die trekker is nog nie geploeg nie.
Die grond voor en agter die trekker is nie dieselfde nie.

AFDELING B OPSOMMING

VRAAG 4 Wenke vir 'n goeie nagrus

Die volgende moet in ag geneem word tydens assessering:

- Sinne moet van 1–5 genommer word, geen kolpunte mag gebruik word nie.
- 'n Sin moet 'n werkwoord bevat.
- Elke punt bevat 'n wenk en 'n rede. Dus tel elke sin 2 punte. As die opgesomde sin dus gedeeltelik korrek is, word 1 punt toegeken.
- Een wenk mag nie oor twee punte strek nie.
- Voegwoorde kan gebruik word om die wenk en rede te verbind **of** jy kan **twee** sinne gebruik.
- Indien al vyf sinne korrek is, behaal die kandidaat 10 uit 10.
- Sinne mag nie direk uit teks aangehaal word nie, maar kandidaat mag woorde/frases uit teks gebruik.
- Taalfoute word nie meer gepeenaliseer nie. Elke punt moet egter die betrokke wenk en rede korrek kommunikeer.
- Spelfoute word nie gepeenaliseer nie tensy dit die betekenis beïnvloed.
- Minus ½ vir elke direkte aanhaling, dus 2½ in totaal.
- Minus 1 as kandidaat nie woordtelling aandui nie.
- Minus 1 as daar minder as 60 of meer as 80 woorde is.
- 'n/en/die (lidwoorde) tel as deel van die woordtelling.
- Minus 1 as die getal woorde nie korrek neergeskryf is nie.
- Beplanning MOET doodgetrek word.

Voorbeeld-antwoord:

Wenk: (1 punt)	Rede: (1 punt)
1. Jy moet 'n optimale slaapvenster/-tydperk hê.	Wat die beste rustyd vir jou brein is. (14 woorde) Wat jou brein die beste sal laat rus. (14 woorde)
2. Jy moet saans in jou unieke slaapvenster gaan slaap.	Sodat jy optimaal kan funksioneer. (14 woorde)
3. Jy moet altyd by jou optimale slaapvenster hou.	Sodat jou brein gewoon raak om te rus. (16 woorde) Want jou algemene slaappatroon sal verbeter. (15 woorde)
4. Jy moet nie ná 12:00 kafeïen-drinkies drink nie.	Sodat jy gouer aan die slaap kan raak. (16 woorde)
5. Jy moet nie selfone of elektroniese toestelle voor bedtyd gebruik nie.	Want dit keer dat jy gou kan slaap. (19 woorde)

Aantal woorde: 79

Riglyne by die nasien van die opsomming:

Simbool	Omskrywing	Punte verloor
FA	Foutiewe aanvang: 3 of meer sinne is nie begin soos gevra nie. (bv. Begin met 'n werkwoord/moenie)	–1
F	Formaat <ul style="list-style-type: none"> • Sinne is nie genommer nie. • Kolpunte is gebruik (of net reëls is tussen sinne oopgelaat) • Kandidaat het in paragraafvorm geskryf 	–1
WT	Woordtelling Daar is geen woordtelling aangedui nie.	–1
L	Lengte Die opsomming is te kort of te lank, d.w.s. minder as 60 en meer as 80 woorde.	–1
LL	Kandidate was oneerlik oor die lengte, bv. Die kandidaat het 80 geskryf, maar daar is eintlik 100 woorde.	–1
DA	Direkte aanhaling Penaliseer vir elke sin wat direk aangehaal is (frases en woorde uit die stuk mag gebruik word). Indien die aangehaalde sin verkeerd is, word punte nie afgetrek nie.	–1

Onthou (vir hierdie vraestel se opsomming):

1. Elke wenk moet met **Jy moet...** begin.
2. Elke sin tel 2 punte (vir 2 feite: die wenk EN die voordeel).
3. Elke sin mag 'n voegwoord bevat OF mag twee aparte sinne wees. 'n Derde sin word nie nagesien nie!
4. Een van die dele van 'n sin kan 'n infinitief wees.
5. Elke sin MOET 'n werkwoord bevat (geen werkwoord, geen punt!).
6. Een feit mag nie oor twee punte strek nie.
7. Taalfoute word nie geopenaliseer nie, maar ons ken net 'n punt toe as swak taalgebruik NIE die betekenis belemmer nie.

AFDELING C POËSIE

- Spelling van letterkundige terminologie moet so akkuraat as moontlik wees.
- Engelse woorde word nie aanvaar nie.
- Taalfoute word nie geenaliseer nie.

VRAAG 5 VOORBEREIDE GEDIG

DIE WÊRELD HET SO KLEIN GEWORD

- 5.1 "wye vlakke" (nie: die boord)
- 5.2 5.2.1 Sy het boeke gelees/gekyk/gebruik.
- 5.2.2 Sy het televisie/TV gekyk (nie: kassie!)
- 5.2.3 Sy het op die internet/web/sosiale media gesoek.
- 5.3 5.3.1 Die ouma.
- 5.3.2 Sy het geen TV/tegnologie gehad om haar in die huis te hou nie.
Sy het 'n groot area (plaas) gehad om in te speel.
(Enige 1)
- 5.4 In versreël 6 verwys sy na die bome wat in die tuin groei (waarin hulle kan speel).
In versreël 13 verwys sy na Gumtree, waar 'n mens aanlyn dinge kan koop en verkoop.
- 5.5 ('n) ieder en elk
- 5.6 Die titel verwys na **die wêreld wat kleiner geword het. Die versreëls word korter en korter/klainer en klainer** totdat daar net een woord in die laaste versreël is. (Nie: kry minder en minder.)

VRAAG 6 KLEIN GELOOF

- 6.1 Die tyd van **kindwees** teenoor die tyd van om 'n **volwassene/tiener/ouer mens** te wees.
Die tyd van die **fantasiewêreld van 'n kind** teenoor die **werklikheid van die volwassene se wêreld** (moet albei in kontras noem om punt te kry).
- 6.2 Toe Neil Armstrong (in 1969) die eerste persoon was wat op die maan gestaan het.
- 6.3 Sy glo nie meer aan die sprokies (waaraan sy as kind geglo het) nie.
Sy verwerp sprokies./Bewys sprokies is nie waar nie (belowe = nie aanvaar nie).
- 6.4 Dit beklemtoon dat die spreker nou net in feite, wat sy kan bewys, glo.
- 6.5 C – 12
- 6.6 6.6.1 die paddaprins (in die sprokiesverhaal)/padda (wat gesoen word)/amfibieë.
- 6.6.2 Dit verwys na Jesus/Christus/God se seun.
- 6.7 "melkskommelweg"
- 6.8 Dit verwys na die (naïewe / kinderlike) geloof wat 'n mens as kind het.
- Dit verwys na die spreker se geloof wat nie sterk is nie. Sy het min geloof as 'n volwassene/... geloof is swak/kleingelowig.

VRAAG 7 ONGESIENE GEDIG

SEISOENLEKTUUR

- 7.1 "soos 'n boek kraak die lente (oop)"
- 7.2 Daar is blomme wat uitkom/oopmaak/begin blom.
- 7.3 Dit versnel die tempo van die gedig./Dit wys hoe vinnig die seisoene op mekaar volg.
Versreëls vloei soos die seisoene op mekaar volg.
Wys hoe die seisoene verloop/verander
- 7.4 7.4.1 A B C B (D E F E)
7.4.2 Gebroke rym
- 7.5 B (wind wat waai)
- 7.6 Dit verwys na/versterk die boek-motief (beeld) in die gedig. (NIE boek-metafoor nie!)
Dit sluit aan by die woorde "boek" en "bladsy" in die gedig om die vergelyking te beklemtoon.
Baie bome verloor hulle blare in die herfs. Bladwisseling.
(Enige 1)
- 7.7 Die winter is koud/onplesierig/Daar is min om te sien/daar is net sneeu/alles is vaal/ niks groei nie/hou nie van winter nie/tydperk van rus, min gebeur/kan nie baie dinge doen nie/winter is wit soos 'n wit bladsy.
- 7.8 Sonnet bestaan uit 14 versreëls
3 kwatryne rymende koeplet (moet reg gespel wees!)
Rymende (eind-)koeplet
(Enige 2)

AFDELING D TAALVAARDIGHEID

- In hierdie afdeling moet die taalreëls akkuraat toegepas word.
- Kandidate word vir taalfoute gepenaliseer.
- Geen halfpunte word in Vraag 8 toegeken nie.
- Spelling tel in Vraag 9.

VRAAG 8 SINSTRUKTURE

- 8.1 Alhoewel die onderwyseres graag wil werk, is die studente nie lus nie.
OF
Alhoewel die studente nie lus is nie, wil die onderwyseres graag werk.
- 8.2 Die studente hoef nie halfagt in die klaskamer te wees nie.
- 8.3 Volgende Maandag sal die studente 'n toets in die eerste periode skryf.
- 8.4 Nee, niemand (het) in die klas (het) die sinne verkeerd neergeskryf nie.
- 8.5 Gister wou die studente gesels toe hulle 'n afperiode gehad het.
- 8.6 Die seuns is moeg omdat hulle elke pouse sokker speel.
- 8.7 Die onderwyseres sê vir die klas dat hulle na haar moet luister.
- 8.8 Die studente se kennis is elke week deur die onderwyseres getoets.
- 8.9 Al staan die onderwyseres voor in die klas, ignoreer die studente haar.
OF
Al ignoreer die studente haar, staan die onderwyseres voor in die klas.
- 8.10 Die studente vra wanneer hulle weer 'n toets sal/gaan skryf.
- 8.11 Die studente skryf Dinsdagoggend 'n toets.

VRAAG 9 WOORDSTRUKTURE

- 9.1 huisgesinne
9.2 wêreld
9.3 onmiddellik
9.4 sy
9.5 geblomde
9.6 selfoon
9.7 moeë
9.8 skoot
9.9 na
9.10 slapende
9.11 piering
9.12 beste
9.13 erken
9.14 matjie
9.15 splinternuwe
9.16 skottelgoed

VRAAG 10 KOMMUNIKASIE

- Die vetgedrukte woorde in die vraag mag nie gebruik word nie.
- Spelling word nie gepeenaliseer nie tensy betekenisverandering plaasvind.
- By elke respons moet 'n akkurate woordtelling gegee word.
- $2 \times \frac{1}{2} =$ Inhoud (1) en $2 \times \frac{1}{2} =$ Taal (1)
- Minus $\frac{1}{2}$ per tipe taalfout per respons.
- Minus $\frac{1}{2}$ per inhoudsfout. (verkeerde emosiewoord en/of verkeerde respons)
- Kandidate mag meer as een sin skryf solank hulle by die woordtelling hou.
- Indien die taal korrek is, maar die inhoud is verkeerd, kan die kandidaat nog 'n punt vir taal kry.
- Geen voorafgeoeefende/niksbeduidende response sal nagesien word nie (herhaling van 'n taalkundig korrekte sin(ne) wat oor en oor gebruik word).
- Die direkte rede is 'n vereiste.
- Kandidate moet by die voorgeskrewe lengte hou.
- Minus $\frac{1}{2}$ per respons wat minder as 15 of meer as 20 woorde is.
- Geen Engelse woorde sal as korrek aanvaar word nie. Ons hou die Engelse woord(e) toe, en lees dit dan so. Meestal beteken dit dan nul vir inhoud.

Voorbeeldantwoorde:

Emosie:	Respons:
1 opgewonde	Idee/tema vir matriekdans
2 skepties	Hoekom dit nie sal werk nie
3 bekommerd	Min tyd + voordeel/positiewe aspek
4 gerusstellend	Kontakpersoon: wie?/wat?
5 kwaad	Hulle ignoreer hom/noem iets belangriks

- 10.1 Haai, almal! Ek dink ons moet die tema vir ons matriekdans "'n aand in Venesië" maak. Wat dink julle?
(19 woorde)

OF

Ek kan nie wag om die matriekdans te reël nie. Ek dink ons moet dit in die skoolsaal hou.
(19 woorde)

Taal: 1
Inhoud: 1

- 10.2 Nee, wat! Die meeste matrieks weet nie eers waar Venesië is nie. Hoe gaan ons die saal dan versier?
(19 woorde)

OF

Ek dink nie dit sal vir die matrieks lekker wees om die funksie in die skoolsaal te hou nie.
(19 woorde)

Taal: 1
Inhoud: 1

- 10.3 Fokus nou, mense! Ek hou van die idee, want dan kan almal met hul aankoms maskers dra.
(17 woorde)

OF

Kom nou, mense. Dis 'n goeie idee en ons tyd raak min. Dit is goedkoper as ons die skoolsaal gebruik.
(20 woorde)

Taal: 1
Inhoud: 1

- 10.4 Wees kalm/bedaar, mense! Ek het 'n vriend, Leslie, wat vir ons kan help met al die dekor vir die aand.
(19 woorde)

Taal: 1
Inhoud: 1

- 10.5 Ag nee, man! Gee my ook 'n kans om te praat. Julle moet onthou dat die dans in September is.
(20 woorde)

Taal: 1
Inhoud: 1

Totaal: 100 punte